

ly and prove the feasibility of its involvement not only as a powerful means of optimizing the pedagogical interaction, but also the entire personal psychogenesis.

After the introduction of GP CRT program has been a change in some characteristics of a positive attitude to people, in particular – that is taking another person's faith in its positivity and confidence in her friendly attitude. There were also changes in the characteristics empathy optimal pedagogical interaction, which is an integrated quality individual, which focused synthesized and emotional, cognitive and activity (behavioral) components of interpersonal relations. Forming experiment resulted in improved performance, reflecting satisfaction with their own lives. The impact of the training on the features clearly marked use of coping strategies of participants in the training program. Training as micro socialization factor influenced the features of the system of psychological protection of participants of the training program.

The content of training procedures and in accordance with the nature of interpersonal interaction played a crucial role in that after forming experiment are as follows. The training encouraged the implementation of, relevant to the level of life satisfaction, personal qualities like responsibility for themselves, psychological stability, the desire for a new, optimistic, positive self-esteem. No less closely related to life satisfaction assessment that people judge you on the merits, the intensity of social communication and perception of overall relations between people as honest and fair, an opportunity for a close spiritual communication based on trust. All these «predictors» life satisfaction somehow been actualized training procedures.

Key words: pedagogical interaction, optimization, training, empathy, positive attitudes towards people life satisfaction, coping strategies, psychological defence.

Стаття надійшла 3 травня 2016 р.

УДК 159.9

О. Я. Фінів

ПСИХОЗАХИСТ І СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ РАКУРС

Заналізовано змістову та функціональну семантику терміна «психологічний захист» у контексті самоприйняття особистості. Встановлено змістове і діяльнісне наповнення дефініції, висвітлено основні підходи до її інтерпретації. Наголошено, що стресостійкість і психозахист особистості відіграють надважливу роль у процесі її становлення та вирішення психогенних проблем. Розкрито єдність психологічного захисту і стресостійкості індивіда в контексті протистояння негативним впливам різних травматичних факторів.

Ключові слова: особистість, стресостійкість, психологічні травми, психологічний захист, механізми психозахисту.

Постановка проблеми. Сучасне постіндустріальне інформаційне суспільство висуває підвищені вимоги до стресостійкості людини, адже збільшення агресивно насиченої інформації, зміна звичних ментальних стереотипів поведінки, розбалансованість і нестабільність у соціальній, економічній і політичній сферах істотно знижують психологічну стійкість особистості до деструктивних впливів, породжують загострену необхідність у психозахисній поведінці та впливають на її самосвідомість, зокрема позитивне самоприйняття. Глобальні економічні й політичні трансформації, невинне збільшення екологічних і техногенних катастроф, міжнаціональних і міжрегіональних конфліктів, зростання тероризму та насильства в сучасній світовій спільноті породжують психотравмівне тло для життєіснування людини. Окремого наукового статусу набуває проблема стресостійкості і застосування індивідом психологічного захисту з метою відчуття нею явної (чи хоча б ілюзорної) безпеки.

Стан дослідження. У вітчизняній психології існує значна кількість наукових досліджень, присвячених таким психотравмівним ситуаціям, які зумовлюють дискомфорт особистісної екзистенції, причому в дуже широкому ракурсі: від опису психотипічних рис поведінки людей, що побували в зонах стихійного лиха (Я. Гошовський, С. Максименко, В. Моляко, С. Яковенко та ін.), до феноменології посттравматичного стресу учасників бойових дій (В. Васютинський, Ж. Вірна, В. Корольчук та ін.). Методологічні засади вивчення стресостійкості особистісної психогенези відшукуємо в контексті генетично-психологічних підходів (Л. Божович, Л. Виготський, В. Давидов, Г. Костюк, С. Максименко, П. Чамата й ін.). Концептуальні підходи до трактування змістово-функціональної семантики психологічного захисту особистості базуються на аналізі теоретичного доробку низки вчених (Р. Грановська, О. Карпов, Е. Кіршбаум, Н. Нікольська, Г. Тарт, О. Чумакова, М. Юркова, R. Plutchik, H. Kellerman та ін.). Захисні функції індивіда формуються упродовж психогенези, а також заучуються та набуваються у процесі реальної взаємодії з іншими людьми, насамперед з найближчим референтним доволі розмаїтим мікродовкіллям – однолітками, друзями, батьками [1; 2; 5]. Стресостійкість і психологічний захист дають змогу істотно знизити негативний травмогенний вплив різноманітних фрустраторів, проти котрих налаштовано захисні механізми, які поділяють на такі, що спрямовані проти зовнішніх негативних чинників, і механізми, спрямовані проти внутрішніх фрустраторів. За А. Фройд, проти внутрішніх фрустраторів використовуються насамперед такі захисні механізми, як репресія (придушення), супресія (витиснення), регресія; формування реакції;

ізоляція; заперечення (анулювання) здійсненої дії або того, що відбувається; проєкція; інтросекція; звернення на власну особистість; перетворення на власну протилежність; сублімація. Згодом були запропоновані механізми, спрямовані проти зовнішніх фрустраторів: втеча від ситуації; заперечення; ідентифікація; обмеження Я [6].

Мета статті – дослідити в теоретико-емпіричному ракурсі взаємозалежність психологічного захисту і стресостійкості особистості.

Виклад основних положень. Безперечно, виявлення ключових патернів індивідуально-психологічних характеристик, що мають прогностичне значення для визначення вірогідності перебігу і подальшого розвитку посттравматичного стресу, доцільно здійснювати в тісному поєднанні з вивченням психологічного захисту людини як підсвідомої реакції на загрози мікро- і макросоціуму, як своєрідного механізму, що забезпечує стресостійкість.

Стресостійкість і психозахист доцільно розглядати в контексті травматичної події як певного екстремального критичного факту, що трапився і має потужну негативну дію на потерпілого, а також потребує від останнього екстраординарних зусиль, щоб упоратися з його наслідками. Травмогенні ситуації можуть бути як нетривалими (від декількох хвилин до декількох годин), так і надзвичайно потужними й деструктивними за силою впливу, такими, що тривають упродовж певного часу або часто і регулярно повторюються. Короткотривалі травмівні події (автокатастрофа, пожежа, напад злочинця тощо) можуть залишати незгладимий слід у психіці людини, проявляючись чи в настривих спогадах, чи у снах або інших несподіваних побутових поведінкових ситуаціях, зокрема на рівні асоціацій, яскравого спогаду-інсайту тощо.

З великою вірогідністю виникають і проявляються симптоми посттравматичного стресу, найперше на рівні нав'язливих думок з приводу травми, бажання усамітнитися, уникати інших людей, або навпаки – прагнення розчинитися у плетиві міжособистісної комунікації, щоб призабути про травмогенні факти і прикрі події. Крізь призму посттравматичного стресу можна простежити найтипівіші варіанти особистісної реакції на травмівні події, які здебільшого глибоко торкаються внутрішнього психосвіту особистості та заподіюють настільки сильні страждань, що породжують бурхливі соматовегетативні реакції та стимулюють психоемоційне вигорання і виснаження.

Основними травмогенними чинниками традиційно визнаються безпосередня загроза життю і здоров'ю близьких людей, смерть рідних, фізичні травми, поранення та ін. [3]. Основними варіантами виходу зі силового поля їхньої дії є вироблення конструктивів стресостійкості

й адекватне застосування механізмів психологічного захисту та копінг-поведінки.

Отож психологічний захист особистості є своєрідною протиотрутою від стресів і психотравм. Здійснений вище різнобічний аналіз поглядів на суть феномена психологічного захисту людини засвідчив, що він найчастіше розглядався в контексті психоаналітичної та гуманістичної парадигм. Психоаналітичну теорію захисту, запропоновану З. Фройдом, піддавали змінам і доповненням і всередині самого психоаналізу та його різновидів (А. Фройд, Р. Грінсон, Р. Symonds та ін.), і в інших напрямках та школах психотерапії – індивідуальної (А. Адлер), аналітичної (К. Г. Юнг), соціокультурної (К. Горні), гуманістичної (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, Е. Фромм та ін.), тілесно орієнтованої (В. Райх). Визначальним предметом їх дослідження були причини внутрішніх глобальних і приватних мікро- і макроконфліктів, що породжують захист, його функції та різноманітні механізми. Безперечно, окремим науковим відгалуженням стали плідні й оригінальні ракурси і доповнення до вивчення проблеми психологічного захисту, які внесли R. Plutchik, H. Kellermann, H. R. Conte та ін. Якраз плеяда цих учених розробила сучасні концептуальні підходи, які враховували структурну теорію захисту і методику діагностики основних захисних механізмів на базі психоаналізу та загальної психоеволюційної теорії емоцій. Забезпечення опірності стресорам і травмам, запорука особистісної безпеки – основне покликання психозахисту.

Психологічний захист – сукупність психологічних механізмів, дій і способів, спрямованих на зменшення або усунення причин, що загрожують цілісності і стійкості людини, її Я, а також на збереження гармонійності й урівноваженості структури її особистості. Однак у цілій низці випадків психологічний захист, призначений для стабілізації особистості, призводить до протилежного результату у вигляді різних психосоматичних захворювань, деформацій характеру, труднощів в адаптації до зовнішнього середовища і особистісного розвитку (Е. Кіршбаум, А. Єремєєва, О. Романова, Л. Гребенніков та ін.). У сучасних умовах дослідження психологічного захисту особистості, насамперед причин, що лежать в основі виникнення деструктивного захисту, і шляхів подолання його негативних наслідків, є актуальною соціально значущою проблемою психологічної науки.

У трактуванні змістово-функціональної семантики психозахисту особистості можна виокремити такі положення: 1) психозахист – психічна діяльність, спрямована на спонтанну мимовільну ліквідацію наслідків психічної травми; 2) способи переробки інформації в мозку, які блокують загрозову інформацію; 3) механізм адаптивної перебудови

сприймання й оцінки, що задіюється у випадках, коли особистість не може адекватно оцінити почуття занепокоєння, зумовлене внутрішнім або зовнішнім конфліктом, і не може впоратися зі стресом; 4) психозахист є лише фільтром свідомості; 5) способи репрезентації спотвореного сенсу; 6) пасивно-оборонні форми реагування в патогенній чи екстремальній життєвій ситуації; 7) механізми, що підтримують цілісність свідомості; 8) динаміка системи настановлень особистості у випадку конфлікту цінностей чи настановлень; 9) механізм компенсації психічної і/або фізичної недостатності тощо.

По суті, психозахисні механізми ніби оберігають усвідомлення індивідом різного роду негативних емоційних переживань і перцепцій, сприяють збереженню психологічного гомеостазу, стабільності, вирішенню внутрішньоособистісних і міжособистісних конфліктів та перебігають на несвідомому, підсвідомому та усвідомленому рівнях. До позитивних наслідків психозахисту традиційно зараховують насамперед те, що захисні механізми особистості несвідомо оберігають психіку від травм, дозволяють зберегти її стійкість на тлі дестабілізуючих переживань і домогтися дещо успішної адаптації, зокрема, корисний адаптивний ефект більшою мірою проявляється тоді, коли масштаб конфлікту, загрозливого для особистісної цілісності, відносно невеликий. Негативними наслідками вважають те, що він перешкоджає людині усвідомити свої помилки стосовно власних рис вдачі і мотивів поведінки, а це, своєю чергою, часто утруднює ефективне вирішення особистих проблем. Для того щоб не завдати шкоди психіці людини, психозахист може спотворити сенс подій і переживань, тобто позбавляє її можливості активно впливати на ситуацію, та нейтралізує джерело переживань. Тому за істотного конфлікту, що потребує усунення його причин, психозахист відіграє, швидше, негативну роль, затушовуючи його та знижуючи його емоційну напруженість і значущість для людини. Альтернативою за таких ситуацій може бути або реальне втручання в ситуацію і перетворення її, або самозміни, адаптація до ситуації завдяки перетворенню самої людини. Вочевидь, один і той же захисний механізм може бути використаний людиною неусвідомлено й усвідомлено (цілеспрямовано), однак у такому разі слід вести мову про різну статусну характеристику цього механізму в різних випадках.

Стресостійкість – вироблення навичок реакції на психотравмівний досвід – активно проявляється в специфіці соціально-психологічного життя людини з психофізичними обмеженнями, зокрема на багатьох рівнях її міжособистісного спілкування, а також на конструктах самоусвідомлення. Здебільшого неповносправна особистість вибудовує потужні системи психологічного захисту, що дозволяє

їй відчувати власну захищеність від гандикапного, упередженого, агресивного, зневажливого та іншого меншовартісного ставлення. Очевидно, що і в третьому тисячолітті слід вести мову про виживальну екзистенцію неповносправної особистості, яка змушена захищати себе на психо- і соціогенному рівнях. Аналізована проблематика потребує подальших поглиблених досліджень, зокрема у векторі встановлення міри позитивності/негативності психозахисту під час самоприйняття, насамперед у процесі набуття особистістю, зокрема на підлітковому етапі онтогенезу, власної ідентичності. Слід зазначити, що на становлення самоприйняття дітей значний вплив має підліткова криза, джерела якої полягають у розбіжностях між темпами загальноорганічного, пубертатного і соціального дозрівання. Психолого-педагогічне вивчення самоставлення і самоприйняття підлітків залежно від зовнішніх оцінок повинно враховувати афективні, когнітивні, мотиваційні та інші детермінанти й особливості цього процесу. Не слід випускати з поля зору ще один надважливий фактор – загальний актуальний стан психофізичного розвитку підлітка (особливо його пубертатно-гормональні складові). Нонкомформні поведінкові тактики матеріалізуються в реалізації набутих дітьми в процесі спілкування позицій зверхності, погордливості, самолюбства, хизування і призводять до значних деформацій образу Я, сповільнюють процес самоприйняття. Наслідками цього можуть бути різноманітні дисфункції, навіть на глибинних рівнях, психоструктури дитини підліткового віку. Розлади можуть проявлятися насамперед в емоційно-оцінному й емоційно-ціннісному дисбалансі дитини, оскільки в її самосвідомості домінує механізм сенсорного відмежування, що лежить в основі утворення емоційних бар'єрів, які, разом з регулятивними і смисловими, створюють значні складнощі для самоприйняття. Комплекс «гідкого каченяти» та інші підліткові комплекси можуть бути як симптоматикою вікової кризи, так і найхарактернішою ознакою психотравмування через явні або здебільшого лише уявлені дисморфобії.

Стресостійкість зводиться також до набуття знань і умінь та вироблення навичок для того, щоб оберігати самосвідомість від емоційно-аксіологічних зрушень, посягань і зміщень, адже, не набувши ще статусу стійких нормоутворень, емоційне відмежування й надмірний психозахист з режиму ситуаційності не переростуть у загальне само-неприйняття і самозаперечення. У контексті сказаного нагальною є потреба в неперервній актуалізації та підсиленні емоцій і взаємин позитивного суб'єктивного змісту в індивіда, які здатні призвести до покращання самоприйняття та послаблення гіпертрофованих технік психозахисту, а загалом, до успішної його соціалізації. Стресостійкість

і психозахист особистості відіграють дуже важливу роль у процесі її становлення, а також вирішення і задоволення різноманітних біо-, соціо- та власне психогенних потреб. Для впевненої просоціальної психогенези, встановлення і підтримки стабільності гармонійної та «захищеної» Я-концепції людині потрібна єдність позитивного образу Я та повномірного самоприйняття.

У ситуаціях тривалої розлуки з рідними, батьками під час війни, бойових дій, участі в антитерористичних операціях у дітей можуть проявлятися симптоми депресії, фрустрованості, тривожності, нездатність відчувати задоволення, порушення соціальних контактів, загальна стеничність емоцій та комунікативна замкнутість. Як відомо, основними наслідками терористичних актів і для дорослих, і для дітей є ступор, замкнутість, «заціпеніння», відчуття провини, депресії, проблеми в спілкуванні, психоемоційне вигорання та інші афективні розлади. Сіяння страху способом тероризму закономірно породжує втрату почуття безпеки, понижує стресостійкість і мимоволі спонукає до частих і доволі хаотичних застосувань різноманітних механізмів психозахисту. Стресостійкість і психозахист надто потрібні у випадку переживання різних стихійних лих; зокрема, у перші моменти після катастрофи більшість людей відзначають недиференційовані страхи, різномодальну тривогу, елементи порушення свідомості, сейсмобобію, порушення сну та інші особистісні дисфункції. Типовими проявами є страхи під час появи стимулу, пов'язаного з травматичним переживанням, соматичні скарги, невпевненість у власному здоров'ї, підвищена тривожність, шоківі й панічні стани, розгубленість, безпорадність тощо. Посттравматичний стрес спричиняє цілу низку реакцій різного походження: від фобічних симптомів до психосоматичних розладів (енурезу, головних болів), причому все це супроводжується інтенсивними афективними розладами.

На базі двох експериментальних майданчиків (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 20 м. Луцька (n = 73) та спеціалізованої школи-інтернату І–ІІІ ступенів для дітей зі зниженим зором смт. Нагуєвичі Дрогобицького району Львівської області (n = 53)) за допомогою пакета валідних методик («Індекс життєвого стилю (Life Style Index)» (Р. Плутчик), «Методика діагностики домінуючої стратегії психологічного захисту» (В. Бойко), «Шкала самоповаги» (М. Розенберг), «Тест-опитувальник самоставлення» (В. Столін, Л. Пантелєєв), «Тест самоакцептації підлітків і сприймання батьківських установок стосовно них» (М. Алексєєва, О. Насонова), «Q-сортування» (В. Стефенсон), «Метод багатоаспектної квантифікації міжособистісних взаємин» (Т. Лірі), «Діагностика особистісної тривожності» (А. Прихожан), «Методика діагностики

особистісної тривожності» (Ч. Спілбергер, Ю. Ханін)) нами було проведено емпіричне дослідження континуальної залежності психологічного захисту і самоприйняття особистості у контексті вироблення стресостійкості. Дослідження ґрунтувалося на науково-методичних принципах проведення психолого-педагогічного експерименту, а експериментальне віднайдення основних індикаторів дозволило системно розглянути сутнісні критерії психологічного захисту і самоприйняття, тому емпіричні показники дали змогу перевірити міру їхнього взаємозв'язку, скоординованості та відповідності засадничим теоретичним положенням.

Завдяки проведеному поліфакторному аналізу було виокремлено дванадцять чинників, з яких нам вдалося вичленувати п'ять основних, на котрі припало найбільше семантичне навантаження та в яких зосередилися найістотніші показники психозахисту і самоприйняття досліджуваних. Змістове та функціональне порівняння факторів обох груп досліджуваних (підлітки із загальноосвітньої школи та підлітки зі спеціалізованої школи-інтернату для дітей зі зниженим зором) дало змогу встановити психологічні особливості і найтиповіші та найважливіші параметри й показники їхнього самоприйняття та психологічного захисту у розрізі стресостійкості. Перший чинник під назвою «конформно-тривожна регресія» охоплює такі показники: «регресія», «міжособистісна тривожність», «уникнення», «добросердечність – несамостійність – конформність», «авторитарна гіперсоціалізація», «знехтуваність», «занедбаність», «довірливість – слухняність – залежність», «замкнутість» та зі знаком «-» «любов», «опіка», «комунікативність». До другого чинника з умовною назвою «самооцінно-тривожне заміщення» увійшли такі показники: «маленький невдаха», «заміщення», «миролюбство», «самооцінна тривожність», «високий рівень самоповаги», «високий рівень тривожності», «залежність» та зі знаком «-» «акцептація», «низький рівень тривожності», «глобальне самоставлення». До третього чинника «амбівалентно-нонконформне заперечення» віднесено такі показники: «впевненість – самовпевненість – самозакоханість», «скептицизм – упертість – негативізм», «заперечення» та зі знаком «-» «самозвинувачення», «поступливість – боязкість – пасивна покірність». Показниками четвертого фактора «песимістично-агресивна проєкція» стали «низький рівень самоповаги», «агресія», «проєкція», «комунікативність», «лідерство – владність – деспотизм» та зі знаком «-» «прийняття боротьби». До п'ятого фактора з умовною назвою «інтегрально-самоакцептивне витіснення» увійшли «загальна самоакцептація», «прийняття зовнішності», «витіснення», «інтегральний образ Я» та зі знаком «-» «низький рівень самоповаги», «самоін-

терес». На надто тривалу й obsesivnu дію психологічного захисту вказують неадекватна самооцінка, розбалансоване, хаотичне й дифузне самоприйняття, високий або дуже низький рівні тривожності, численність сильних страхів, висока конфліктність, амбівалентне ставлення до близьких та інші деструктивні показники, які знижують стресостійкість.

Також із метою якомога ціліснішого вивчення феномена психозахисту особистості у структурі її самоприйняття та в контексті стресостійкості нами було здійснено теоретичний аналіз проблеми та проведено серію емпіричних досліджень, спрямованих на встановлення сутнісного і функціонального взаємозв'язку між травмогенним досвідом дитинства в досліджуваних і механізмами їхнього психозахисту в дорослому віці. Було емпірично встановлено наявність взаємозв'язку між пережитими в дитинстві психотравмами й особливостями застосування психологічного захисту вже в дорослому віці, зокрема у процесі самоприйняття.

Констатовано, що отримані в дитинстві різноманітні деприваційні деструктивно-агресивні та психоемоційні травми істотно впливають на процес формування самосвідомості особистості. Вони різною мірою супроводжують онтогенез і проявляються у надмірно частому застосуванні вже дорослою людиною психозахисних механізмів порівняно з умовною нормою, а також ускладнено позначаються на становленні її успішного самоприйняття.

На підставі якісної інтерпретації результатів емпіричного дослідження нами диференційовано таку узагальнену почерговість залучення психологічного захисту: 1) для досліджуваних, що пережили в дитинстві травмогенні ставлення знехтуваності, відкидання, занедбаності, традиційно притаманніше використовувати регресію, витіснення, заперечення, сублімацію; 2) для досліджуваних, що зазнали в дитинстві агресивного ставлення і приниження батьків, характерним є використання регресії, конформізму, витіснення, заміщення, анулювання; 3) для досліджуваних, які мають дитячий досвід порушеної довіри/зради і несправедливості, типовими є сублімація, компенсація, фантазія, заміщення, заперечення, ізоляція.

Названі механізми психозахисту ми трактували як такі, що дозволяють певною мірою посилити стресостійкість щодо травм минулого.

Висновки. Стресостійкість особистості і застосування конкретного набору психозахисних механізмів дозволяє істотно нейтралізувати психоемоційне вигорання та загальне психофізичне виснаження, що зумовлені негативним впливом травмогенних чинників.

Психозахисні механізми завдяки блокуванню негативної інформації активізують особливості її переробки, спричиняються до того, що вона не повинна бути доведена до свідомості, істотно нейтралізують природу перепон, з якими зіштовхується людина, та уможливають досягнення певного результату захисту – уникнення небезпеки.

Перспектива дослідження. Вивчення стресостійкості індивіда як полімодальне застосування психологічного захисту та копінг-поведінки доцільно здійснювати у крос-культурній парадигмі, а також у контексті широкого кола актуальних соціально-психологічних проблем сучасності (надання допомоги учасникам бойових дій, біженцям, жертвам екологічного лиха та іншим категоріям людей, які зазнають болісних трансформацій свого життєвого світу).

1. Гошовська О. Психозахисне самоприйняття особистості: монографія / О. Гошовська. – Львів: ЛьвДУВС, 2015. – 316 с.

2. Демина Л. Д. Психическое здоровье и защитные механизмы личности: учебное пособие / Л. Д. Демина, И. А. Ральникова. – Барнаул: Изд-во Алтайского государственного ун-та, 2000. – 123 с.

3. Корольчук В. М. Психологія стресостійкості особистості: дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.01 / В. М. Корольчук; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2009. – 511 с.

4. Максименко С. Д. Генезис существования личности / С. Д. Максименко. – К.: Изд-во ООО «КММ», 2006. – 240 с.

5. Романова Е. С. Механизмы психологической защиты. Генезис. Функционирование. Диагностика / Е. С. Романова, Л. Р. Гребенников. – Мытищи: Талант, 1996. – 144 с.

6. Фрейд А. Эго и механизмы защиты / А. Фрейд; пер. с англ. М. Гинзбурга. – М.: Эксмо, 2003. – 256 с.

Финив О. Я. Психозащита и стрессоустойчивость личности: теоретико-эмпирический ракурс

Проанализировано смысловую и функциональную семантику термина «психологическая защита» в контексте самопринятия личности. Установлено смысловое и деятельностное наполнение дефиниции, отражены основные подходы к ее интерпретации.

Отмечено, что стрессоустойчивость и психозащита личности играют очень важную роль в процессе ее становления и решения психогенных проблем. Раскрыто единство психологической защиты и стрессоустойчивости человека в контексте противостояния негативным влияниям разных травмирующих факторов.

Ключевые слова: *личность, стрессоустойчивость, психологические травмы, самопринятие, психологическая защита, механизмы психозащиты.*

Finiv O. Ja. Psychological defence and firmness to stress of personality: theoretical and empiric foreshortening

Speech goes in the article about semantic and functional semantics of term «psychological defence» in the context of acceptance of personality. The conceptual mainlines of psychological defence selfacceptance of personality are exposed in the article. The specific of psychological defence of personality is reflected in the context of functioning of their acceptance. The semantic is set and filling of definition, the basic going is reflected near her interpretation. The psychological defense is considered as a specific functional system of activity, the basic properties of which forms the individual personal protective style. The psychological defense is explained as a conscious or unconscious behavior that helps to reduce the psychological discomfort and thereby increases the resistance to destructive factors of individual life. This regulatory system that operates in a situation of internal or external conflict and subsystem includes stabilization and poverty, including adaptation.

Considered one of the main terms of mental health – stress. The concept of «stress», and analyzed the psychological conditions and preconditions of stress. The problem of psychological distress of people, including students and experts of different areas of professional activity, becomes topical in scientific and practical field due to the continuous growth of social, economic, environmental, technological and personal extreme conditions of our life and due to significant changes in the work content and conditions of representatives of many professions.

The results of empiric study of features of psychological defence are reflected for healthy children and children with mionectic sight.

In the article close connection is exposed between psychological defence of personality and feeling by her own safety. The author outlines prospects of further research in this direction.

Key words: *personality, firmness to stress, psychological traumas, acceptance itself, psychological defence, mechanisms of psychological defence.*

Стаття надійшла 15 квітня 2016 р.